

Udvidelse af en sjællandsk Landsbykirkegaard.

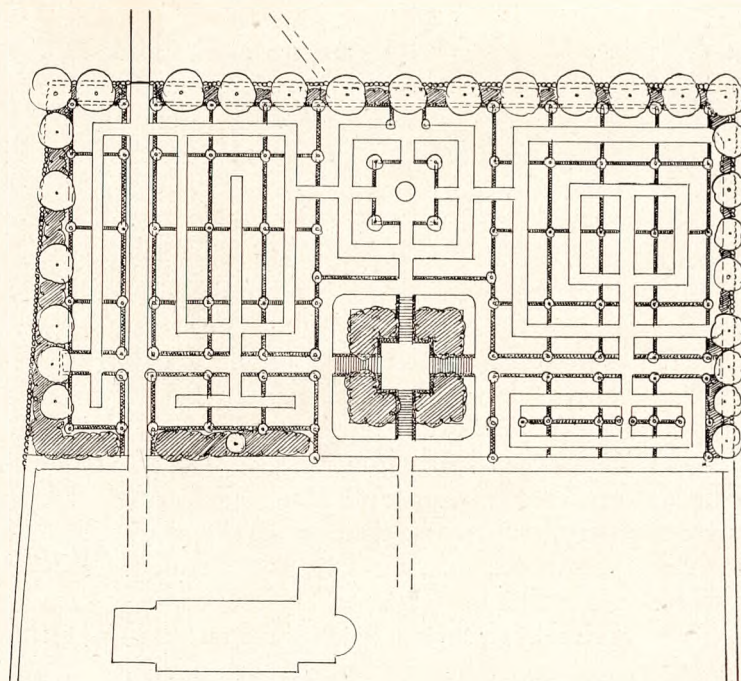
Af Havearkitekt Johannes Tholle.

Hvem, der giver sig af med Projektering af Kirkegaarde, vil ofte være ude for at staa overfor Forhold, som – skønt de er vitterligt urimelige – paa Grund af en eller anden Menighedstilkendegivelse, et Valgløfte givet af Menighedsraadet, en Beslutning fra et afgaaet Raad eller en eller anden kontraktmæssig Ordning med Hensyn til Jordkøb o. m. a., ikke lader sig rette. At det dog ikke altid er umuligt at faa ændret Forhold, som det straks maatte synes umuligt at røre ved, turde efterfølgende vise, og jeg skal ikke nægte, at den her refererede Sags Gang nok kan give En Lyst til ogsaa en anden Gang at gaa rette Vedkommende nærmere paa Klingen for at faa analyseret Forholdene, – og det skal være mit Raad til Kolleger ogsaa at gøre det. Og det skal samtidigt være min Kompliment til *Kirkehyllinge* Menighedsraad, at det har turdet tage en selvstændig Beslutning, selv om den gik imod et Menighedsrådes Udtalelser, samt at det har forstaaet at bøje sig for saglige Argumenter og ladet disse være mere raadende end tilfældige Stemninger. At enkelte Medlemmer af Raadet iøvrigt ogsaa før disse saglige Argumenters Fremførelse har set rigtigt paa Sagen, er en Ting for sig, men dette Syn havde blot ikke været tilstrækkelig kendt og havde heller ikke været fremført offentligt.

Sagen drejer sig i korte Træk om følgende:

I Sommeren 1931 blev jeg af Kirkehyllinge Menighedsraad anmodet om at udarbejde Forslag til en Kirkegaardsudvidelse. Man havde afholdt et Menighedsrådes Møde om Sagen, og uden at denne var bleven belyst sagligt og fagligt, endsiges kritisk, havde dette Møde, der var besøgt af 20–30 Mennesker, paa en ren og skær Stemning ud-

Johannes Tholle: Udvidelse af Kirkehyllinge Kirkegaard; Forslag a. – Nord øverst. Maalestok 1 : 1000.

talt sig for, at Udvidelsen skulde ske imod Nord. Nogen dybere Aarsag til, at denne Udvidelsesretning blev foretrukket, skønnedes ikke at foreligge ud over, at Befolkningen om Aftenen gerne søgte hen til dette Sted, hvor der fandtes en Jordhøj, og fra hvilken der var en ret vid Udsigt over et smukt Landskab.

Ved mit første Besøg paa Stedet blev det nævnte Menighedsmødes Beslutning nævnt for mig som et *fait accompli*, og man ansaa det som værende min Opgave udelukkende at efterkomme dette Ønske ved at udarbejde en Plan over et passende Areal for Udvidelse her. Arealet (se Forslag b) laa altsaa Nord for Kirkegaarden og havde de deraf følgende uheldige Forhold, bl. a. Skygge fra Lætræerne i Kirkegaardens Nordside og Mangel paa Beskyttelse imod Vestenvinden. Arealet laa frit, ret svagt skraanende imod Nord og Øst. Den omtalte Jordhøj, der muligvis kunde være en Kæmpehøj, og som ikke tilhørte Kirken, laa meget nær ved en lille Indgang i Nord og altsaa ogsaa uheldigt nær Hegnet (Stengærde med Træer). Fra Kirkegaardens Hjørne i NØ gik en Kirkesti skraat over Arealet (Fortsættelsen øverst ses paa Planen).

Det forekom mig straks rent umiddelbart, at alle Omstændigheder talte imod at vælge dette Areal. At bevare Højen i sin oprindelige Form vilde kræve uforholdsmæssig Plads, og da dens Omrids var uharmonisk og lidet skønt, maatte en Regulering i alle Tilfælde finde Sted. En Regulering af den nærliggende ældgamle Skarnbunke var ogsaa tvingende nødvendig, hvorfor der maatte blive Tale om ret meget Jordarbejde —, og naar der skulde skabes et forsvarligt Læ for Vinde fra Vest og Nord, maatte Arealets eneste Fortrin: Udsigten over det smukke Landskab, nødvendigvis helt eller for en meget væsentlig Del forsvinde. Min første Udtalelse, efter at jeg havde overset Forholdene, var da denne, at en Udvidelse her maatte anses for at være ganske uforsvarlig og uhensigtsmæssig, og jeg hævdede det som min Pligt først og fremmest at give Raadet Anvisning paa, at et andet Areal, der laa ved Kirkegaard-

Udvidelse af Kirkehyllinge Kirkegaard; Forslag b. — Nord øverst. Maalestok 1 : 1000.

den, afgav langt de bedste Muligheder for en tilfredsstillende Løsning saavel i praktisk som æstetisk Henseende. Det maatte kort og godt være Opgaven først og fremmest at skabe en Plan for dette Stykkes Anvendelse, – i anden Række og som subsidiært Forslag kunde da komme det af Menighedsrådet ønskede Stykke. Her overfor hævdede man, at man maatte holde sig til den een Gang trufne Beslutning, og at jeg maatte tage det andet Arbejde paa min egen Risiko.

Til trods for dette ansaa jeg det stadigt for min Pligt først og fremmest at give Anvisning paa Indretning af det andet Areal, der var til Disposition. Dette laa langs med et Par Veje, der førte til Omegnen af Hyllinge, dels Øst, dels Syd for den nuværende Kirkegaard. Det havde foruden disse Fordele den Egenskab, at det hældte imod Syd, og ved at benytte det, vilde Kirkegaarden faa en passende og naturlig Afrunding og Afslutning, – der vilde være fortrinlige Læforhold, kunde skabes en ny, smuk Vejføring lige mod Kirkens Korrunding o. s. v. Tilmed var den af Ejeren stipulerede Pris til trods for Arealets Egnethed som Byggegrunde kun en Bagatel af, hvad han forlangte for det førstnævnte. Kun en nærliggende Brønd kunde tænkes at volde nogle Kvaler af sanitær Art, og Vejstøvet kunde naturligvis genere; men for begge Dele var der dog Raad.

Under disse givne Forhold udarbejdede jeg da først et Forslag til Indrettelse af en Kirkegaard paa det sydøstlige Stykke, ved hvilken Plan jeg lagde Vægt paa en ny Vejføring fra Kirkehyllinge mod Kirkens Korrunding samt en naturlig Udnyttelse af det sydlige Stykke ved en halvcirkelformet Inddeling. Imod Vejstøvet lagdes et forholdsvis bredt Støvbælte af Buske paa et ensidet Stengærde, og bag alle Gravstedsrækker anbragtes Skillehække (Ryghække). Dernæst udarbejdede jeg et Forslag for det andet Areals Vedkommende, og her indrettedes en Vej, der fra Kirkestien i Nord førte mod Kirkens Taarn; Højen indfattedes i en kvadratisk „Gaard“ og tilplantedes for at anvendes dekorativt, – ogsaa her anvendtes Skille- og Ryghække, og Forbindelsen med den gamle Kirkegaard klaredes i begge Tilfælde praktisk talt paa samme Maade ved tilstedeværende Gange. Antallet af Gravsteder androg i begge Forslag omtrent det samme: 6–700; Omkostninger for Forslag a ca. 9000 Kr. foruden Jordkøbet.

Ved det Menighedsrådsmøde, hvor disse to Planer forelagdes, gik man til min Glæde enstemmigt ind for min første Plan. Ganske vist erindrede man sig Menighedsrådets Udtalelse, men da der var særlige Forhold dette vedrørende, som maatte tages i Betragtning, – da endvidere en ca. 25-tallig Forsamling ikke skønnedes at være et mere fuldgyldigt Udtryk for Sognets Mening end det lovligt valgte Menighedsråds, og da man var overbevist om, at Forslag a absolut bød de rigeste Betingelser i alle Henseender, havde man Styrke og Mod nok til at gaa imod det nævnte Menighedsråds møde og gaa ind for min Plan.

Siden dette er bleven vedtaget, er der sket det, at Sagen er gaaet sin Gang imellem Autoriteterne, og bl. a. har Sundhedsautoriteterne godkendt Løsningen under den Forudsætning, at den ovenfor omtalte Brønd blev Genstand for en særlig Sikring, hvilket man var indforstaaet med; men endnu er Arbejdet dog ikke kommet i Gang, skønt der i Sommeren 1931 kun var 5 ledige Grave tilbage! –

*